

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפך (קידושין ל')

מערכת: 073-249-0403
m@sdaf.co.il

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גלייז
434-5

זבחים דף צ'. יום שב"ק פרשת וישב - כ"ג כסליו תשפ"ו

דף צ' - ע"א

אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים - פסולים. והביא רבינא בר שילא ראה ממה ששינוי מעשה קודם לעוף מפני שהוא זבח, וישנו קדשי קדשים דם ואימורים, והרי דם יש גם בעוף, רק ללמד שהאימורים כמו הם והם קדשי קדשים לפני זריקה להיפסל ביוצא.

בשר קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים - **לרבי יוחנן**: כשר, והואיל וסופו לצאת. **לרבי לקיש**: פסול, שעדיין לא הגיע זמנו לצאת. ואפשר שחולקים גם לפני האימורים, ונחלקו בבשר להשיגונו שפסול לרבי לקיש אף שסופו לצאת.

אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים, אם היו בחוץ בשעת זריקה - **לרבי אליעזר**: אין מועלים בהם. ואין חייבים בהם משום פיגול נותר וטמא, שאין זריקה מועלת ליוצא. **לרבי עקיבא**: מועלים בהם, וחייבים בהם משום פיגול נותר וטמא, שזריקה מועלת ליוצא. אם חזר והכניס קודם זריקה - לדברי הכל זריקה מועלת בהם ולא נפסל ביוצא (ולא כרבינא בר שילא).

שתי הלחם שיצאו בין שחיתת הכבשים לזריקת הדם, אם חזר והכניס בשעת זריקה - **לרבי אליעזר**: אין בלחם משום פיגול, **לרבי עקיבא**: יש בו משום פיגול. אבל אם היו בחוץ - גם לפי רבי עקיבא אין מועיל להם זריקה, ואינו דומה לאימורים משום שהלחם אינו גוף הזבח.

עופות קודמים למנחת משום שהם מיני דמים - והגם שמנחות ישנם בציבור כמו ביחיד, מיני דמים עדיף **מנחת חוטא** קודמת למנחת נדבה משום שבאה על חטא - והגם שנדבה טעונה שמן ולבונה, מנחת חוטא עדיף שמכפרת.

מנחת סוטה ומנחת נדבה - נסתפקו בגמרא אם מנחת נדבה קדמה הטעונה שמן ולבונה, או מנחת סוטה קדמה שבאה לברר עוון?

לשון הברייתא 'זו קודמת לזו, שזו באה מן החיטים וזו מן השעורים' - נסתפקו בגמרא אם הכוונה על מנחת נדבה הקודמת למנחת סוטה, והגם שיש בה עוד מעלה שטעונה שמן ולבונה, נקט אחד מהטעמים. או הכוונה על מנחת חוטא שקודמת למנחת סוטה, והגם שיש בה עוד מעלה שמכפרת, נקט אחד מהטעמים?

חטאת העוף קודמת לעולת העוף - שנאמר 'את השני יעשה עולה'. **חטאת בהמה קודמת לעולת בהמה** - שנאמר 'ופר שני בן בקר תקח לחטאת'. **כל חטאות קודמות לעולת הבאות עמהם** - שנאמר בעולת העוף 'והקריב את אשר לחטאת ראשונה', אם ללמד שתקריב ראשונה כבר נאמר את השני יעשה עולה, אלא זה בנה אב לכל חטאות שיקדמו לעולה הבאות עמהם.

כל מקום שיעיקר חיובו חטאת בהמה, ונתחלפה בעני שמביא חטאת ועולת העוף - חטאת קודמת, ויולדת שעולת העוף בא תחת עולת בהמה - עולה קודמת.

כל מקום שהחטאת בא על חטא - חטאת קודמת, ויולדת שלא בא על חטא - עולה קודמת.

כל מקום ששני קרבנות העוף באים תחת חטאת - חטאת קודמת, ויולדת שרק עולת העוף בא תחת עולת בהמה - עולה קודמת. ולא הקדים הכתוב עולת יולדת רק שתהא מוזכר בעניין תחילה, אבל בעבודתם חטאת קודמת, כיון כל חטאות שקודמות לעולת הבאות עמהם.

דף צ' - ע"ב

פרים של עולת נדבה קודמים לאילים - שכן נתרבו בנסכים. וכן **אילים קודמים לכבשים** מטעם זה. **כבשים קודמים לשעירים** - שכן נתרבו באילה. 'למסקנת הגמרא' גם **פרי החג קודמים לשעירי חטאת** הגם שחטאת קודמת לעולה בכל מקום, משום שנאמר בהם 'כמשפטם', שיקרבו כסדר האמור בעניין, ושעירים כתובים אחרונים.

פר כהן משיח - קודם לפר העלם דבר של ציבור. **פר העלם דבר של ציבור** - קודם לפר של עבודת כוכבים **פר של עבודת כוכבים** שהוא עולה - קודם לשעירי עבודת כוכבים שהוא חטאת, הגם שחטאת קודמת לעולה בכל מקום, **לרביא בר מרי**: לפי שנאמר 'לחטת' חסר א' לומר שאינו כשאר חטאות. **לרבינא**: שנאמר בו 'כמשפט', ללמד שכמשפט סדר מקראו כך סדר עבודתו.

הסתפקו על חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזה קודמת? שאם תקדים חטאת העוף - מעשר קודם לה. תקדים מעשר - עולת בהמה קודם לה. תקדים עולה - חטאת העוף קודם לה, **תלמידי בבלי**: הכריעו שמין זבח עדיף, וקדים מעשר ואחר כך חטאת ועולה. **תלמידי ארץ ישראל**: אמרו שהשיבות ביש בעולה לפני מעשר שהיא קודש קדשים וכליל, נכנסת בחטאת העוף הא עמה, לכן קדים חטאת העוף לעולה ועולה למעשר.

זבחים דף צ"א. יום א' פרשת מקץ - כ"ד כסליו תשפ"ו

דף צ"א - ע"א

משנה. כל החטאות שבתורה קודמות לאשמות - חוץ מאשם מצורע מפני שהוא בא להכשירו.

כל האשמות שבתורה באים בני שתי שנים ובכסף שקלים - חוץ מאשם נזיר, ואשם מצורע שבאים בני שנה ולא בכסף שקלים.

כל הקרבנות שהם בני אכילה - קודמים באכילתם כסדר שהם קודמים בהקרבתם.

שלמים שבאו היום, ושלמים שבאו אתמול לעזרה ושהו עד היום לשחוט - של אתמול קודם **שלמים שבאו אתמול, וחטאת ואשם של היום שעומדים להיקרב** - **לרבי מאיר**: של אתמול קודמים, שדולול להשתוותם כל כך, והואיל ובאור ראשון יקרבו ראשון. **לחכמים**: חטאת קודמת מפני שהיא קדשי קדשים. (לפירוש רש"י).

כל הקרבנות הנאכלים - יכול הכהן לשנות באכילה לאכול צלוי שלוק ומבושל, לתת לתוכו תבלי חולין. **תבלי תרומה** - **לרבי שמעון**: גם תבלי תרומה. **לרבי מאיר**: לא יתן לתוכו תבלי תרומה, שלא יביא את התרומה

לתרומות והנצחות 'נדרים פלוס' ע"ש מחודדים

לידי פסול.

הסתפקו על תדיר ומקודש - האם תדיר קודם משום מעלת תדיר, או מקודש קודם משום מעלת מקודש?

תמידים קודמים למוספי שבת - גם אם נאמר שמקודש עדיף מתדיר, שקדושת שבת מועלת גם על קרבן תמיד הקרב בו. ומטעם זה **מוספי שבת קודמים למוספי ראש חודש**, **מוספי ראש חודש קודמים למוספי ראש השנה**.

ברכת היין של קידוש - קודמת לברכת היום שהיא תדירה, שקדושת שבת מועלת גם על ברכת היין. **ומתפלל של מנחה קודם** - ואחר כך של מוספים, משום שקדושת שבת מועלת גם למנחה.

חטאת ואשם קודמים לשלמים - הגם שהשלמים מצוי בגדר ונדבה, כי גם אם נאמר שתדיר קודם למקודש, 'מצוי' אינו כמעלת תדיר. **מצות מילה נקרא תדיר** לגבי קרבן פסח - א. שהיא תדירה במצוות, כלומר סדורה במצוות, שנכתרו עליה י"ג בריתות. ב. משום שהיא מצויה יותר מפסח.

הסתפקו אם יש תדיר ושאינו תדיר, והקדים ושחט לאינו תדיר - אם מאחר שכבר שחט יקריב, או שיתן לאחר שיערב בדם עד שיקריבו את התדיר? ורצו לפשוט ממה ששינוי במשנה, 'שלמים של אמש וחטאת ואשם של היום, של אמש קודם לשל היום' - ומתחילה פירשו שלמים שהביאו מאתמול ונשחטו היום, וחטאת ואשם של יום העומדים להישחט, שלמים של אמש קודמים להיוק. אבל לא באו שניהם היום, והקדים ושחט לשלמים תחילה, שחטת חטאת ואשם קודמת הגם שכבר נשחט השלמים, שמקודש חשוב משאינו מקודש הגם שקדם ושחט לאינו מקודש, והוא הדין לתדיר ושאינו תדיר. ודחו למסקנא שדברי התנא אם נשחטו שניהם, והגם ששחט לחטאת אחרי השלמים ושניהם עומדים להיוק - שלמים של אתמול קודם, ואם שניהם של היום, ושחט שלמים ואחר כך חטאת - חטאת קדמה בדיקה. אבל לא בא לאחר ששחט את השלמים קודם ששחט את החטאת - אפשר שאין מולזלים בשלמים למרס את הדם, והגם שבא היום, זירוק תחילה, ואחר כך יחוטט לחטאת.

שחט לפסח קודם חצות - פסול, שנאמר בו 'בין הערבים'. **שחט לפסח קודם לתמיד** - כשר, ועיבר בדם עד שזירוק הדם. וכגון שהקדים ושחט גם את התמיד, אבל אם עדיין לא שחט - תלוי בספק הנוכר.

כל הקרבנות הנאכלים רשאים הכהנים לשנות באכילתם - שנאמר 'למשחה', לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלים.

דף צ"א - ע"ב

משנה. לנדב שמן - לרבי שמעון: אין מתנדבים שמן, לכן אם ראת שמן מתחלק בעזרה - אין צריך לשאול מהו, והוא רק מותר ריקני מנחת ישראל, או לוג שמן של מצורע. ואם ראת שמן שניתן על האישים אין צריך לשאול מהו - והוא רק מותר ריקני מנחת כהנים ומנחת כהן משיח. **לרבי טרפון**: מתנדבים שמן.

שמן המתנדב לרבי טרפון - לשמואל: קומצו, ומקטיר את הקומץ, ונאכל השיריים. שהרי 'קרבן מנחה' מלמד שמתנדבים שמן, ויהא כמנחה, שקומצה ושיריה נאכלים. **לאביי**: כל השמן כליל לאשים.

יין לשיטת רבי עקיבא שסובר מתנדבים יין - לספלים. **שמן לשיטת רבי טרפון** - לאישים. ולשמואל היינו רק קומצו שהוא נקטר, ולא כמו יין לרבי עקיבא שכולו לספלים.

הנודר להביא קרבן שמן - לחכמים: המתנדב שמן לא יפחות מלוג - שלומדים נדבת שמן ממנחה, ו'דון מינה ומינה', מה מנחה לוג שמן גם כאן לוג שמן, ומה מנחה קומצה ושיריה נאכלים, גם שמן קומצו ושיריו נאכלים. **לרבי**: לא יפחות משלושת לוג, כי 'דון מינה ואוקי באתרה' נכנסים, שהם שלשה לוג וכולם לספלים.

המתנדב יין - לשמואל: מזלף על גבי האשים - שנאמר 'יין תקריב לנסך חצי ההין אשה ריח ניחוח לה'. ואין בכך משום איסור כיבוי האש מעל המזבח: א. לתירוץ ראשון, משום שכיבוי במקצת אינו כיבוי. ב. לתירוץ שני, שמותר כיבוי של מצוה. ג. 'למסקנא' אמרו ששמואל סובר כרבי שמעון שדבר שאין מתכוין מותר. **בברייתא**: אמרו שמונת יין היין לספלים - ולא לאישים משום כיבוי, ורבי יהודה היא שדבר שאין מתכוין אסור.

המוריד גחלת מהמזבח וכיפה - חייב. לסוברים שכיבוי במקצת אינו כיבוי: חייב רק אם אין שם אלא הוא.

אסור לכבות את המהמזבח: כלפי שננתה תורה רשות לתרום, יכול יכבה ויתרום? תלמוד לומר 'לא תכבה'. וגם לסוברים שמותר כיבוי של מצוה, כיון שיכול להמתין עד שיהא אפר.

גחלת ממתכת בשבת 'לשמואל' מכבים ברשות הרבים שלא תזיק - שמתכת אינה בת כיבוי היא מהתורה, ובמקום היזק לא גזרו רבנן. **גחלת מעץ** אין מכבים, שסובר רבי יהודה שמלאכה שאינה צריכה לגופה אסור.

הדם והשמן והמנחות והנסכים שנטמאו - עושה להם מעריכה בפני עצמם ושורפם, שנאמר 'בקודש באש תשרף'.

הדרן עלך פרק כל התדיר

זבחים דף צ"ב. יום ב' פרשת מקץ - (א' ד' הונחה) כ"ה כסליו תשפ"ו

פרק אחד עשר - דם חטאת

דף צ"ב - ע"א

משנה. דם חטאת הניתז על הבגד - טעון כיבוס.

חטאת הנאכל וחטאת הפנימי - טעון כיבוס, והגם שמדבר הכתוב בנאכל, שנאמר 'במקום קדוש נאכל', בלמדנו מהנאמר 'תורת החטאת' שנתורה אחת לכל החטאות. **חטאת העוף** - אינה צריכה כיבוס, שנאמר 'תשחט' בנשחט הכתוב מדבר. ואין לרבות מהנאמר 'תורת', שנאמר 'את'. ומסתבר לרבות פנימי מהנאמר 'תורת' ולמעט עוף מהנאמר 'את' ולא להיפך:

א. שהרי חטאת פנימי דומה לנאכל בהרבה דברים, ששניהם בהמה, וטעוניהם שחיטה, ושחיטתם בצפון, וקבלת כלי, וקרן, ואבבע, וחודה של קרן, ואישים. אבל עוף דומה לנאכל רק שהדם בחוץ, ונאכלים.

ב. לרב יוסף: שנאמר 'ואכלנה' לזו ולא לאחר, בנאכל מיעט הכתוב. ובכל זאת צריך למעט מהנאמר 'זאת' שלא נאמר שדרך הכתוב לדבר כן.

ג. לרבה: עיקר דין כיבוס נאמר בחטאת פנימי - שנאמר 'אשר יזה', בהזאות הכתוב מדבר. (ומה ששינינו שהכתוב מדבר בסבל, הוא לעניין מריקה ושטיפה). וחסאת חיצוני נלמד מהנאמר 'תורת', והנאמר 'זאת' ממעט חטאת העוף. ומסתבר לרבות בהמה שדומה לפנימיות בדברים ה"ל, אבל עוף אינו דומה לפנימי רק שהזאה כמותה.

חסאת פסולה - אין הדם טעון כיבוס: בין שהיתה לה שעת הכושר, כגון שלנה ושנטמאה ושיצאה. ובין שלא היתה לה שעת הכושר, שנשחטה חוץ לזמנה או חוץ למקומה, ושקיבלו פסולים דמה.

דף צ"ב ע"ב

רבי אבין הסתפק:

בחטאת העוף שהכניס דמה בצווארה בפנים - אם הצוואר ככלי שרת ונפסל, או שהוא כצוואר בהמה, שלא נפסל, כי אמרה תורה 'מדמה', ולא שהכניסו עם כשרה?.

רבי אבין הסתפק על חטאת העוף שנשפך דמו על הרצפה ואספו - אם התורה לא הצריכה כלי שרת לפי שהצוואר במקום כלי שרת, ואוספו בכלי וכשר, או שהתורה פסלה בו כלי שרת, ואוספו פסול?.

חטאת העוף שמירכס ונכנס לפנים וחזרה - כשירה. **הכניסה וחזרה** - כשירה אם נאמר שצוואר עוף דינו כצוואר בהמה. **קדשי קדשים שמירכס ויצאה לדרום וחזרה** - כשירה, וגם אם הוציאה. **יצאה לחוץ וחזרה** - נפסלה, אף שיצאה מאליה.

דם שניתז מבגד לבגד - 'לרבי' טעון כיבוס ממה נפשך, אם אוספו וכשר - הרי הוא דם כשר. ואם נאמר שהוא פסול, טובר רבי כרבי עקיבא שכל שהיה לו שעת הכושר ונפסל, דמה טעון כיבוס.

זבחים דף צ"ג. יום ה' פרשת מקץ - (ב' דחנוכה) כ"ו כסליו תשפ"ו

דף צ"ג ע"א

היה עומד חוץ לתנור ושרץ בתוכו, והושיט ידו לחלוץ, ולקח כד מי חטאת, והעביר על פי התנור - **לרבי עקיבא**: טמא. **לחכמים**: טהור. ונחלקו אמוראים בטעם המחלוקת: **לרבה**: לרבי עקיבא: הכלי כמונח דמי, ולחכמים: אינו כמונח. **לאביי**: לדברי הכל מעיקר הדין אינו כמונח, ורבי עקיבא: גזר שזא ינוח, וחכמים: אינו, ולכן מודה רבי עקיבא בהזאה שהעביר על כלי חרס טמא או על משכב ומושב טמא שהיא טהורה, שאין לך דבר שמתמא למעלה כמו למטה רק כזית מהמת ושאר כל המאהיל כגון אבן המנוגעת. ואין גזירים בהזאה שזא ינוח, כיון שכבר יצאתה מתחת ידו.

מי חטאת פסולה - לרבי אלעזר: מטהרים, שהרי נדה שנטמאה במת מזין עליה קודם טבילת נידתה. **לחכמים**: אין מטהרים. ונחלקו אמוראים בטעם המחלוקת:

א. לרבה: 'רבי אלעזר' בשיטת רבי עקיבא רבו אמרה, שהעברת כלי על מקום טמא כמונח דמי, נמצא שנטמאו מי החטאת כשעברו על אירי הנדה קודם הזאה.

ב. לאביי: (שגם לרבי עקיבא אינו כמונח) 'רבי אלעזר' טובר דנים טומאה קדומה מטומאה שבאותה שעה, ולחכמים אין דנים.

ג. לרבא: לדברי הכל אין דנים מטומאה שבאותה שעה, 'לרבי אלעזר' הזאה צריכה שיעור ומצרפים להזאות, וכשנפלה הזאה ראשונה, עדיין אינה הזאה עד שתצטרף לה השנייה להשלים השיעור, ומוכרח שמי חטאת שנטמא לפני הזאה מטהרים. 'לחכמים' אין הזאה צריכה שיעור, ובהזאה ראשונה כבר נגמרה הזאה, וטומאה שבאותה שעה היא.

דם חטאת שניתז על בגד טמא - **לאביי**, נחלקו חכמים ורבי אלעזר בדבר, שלרבי אלעזר: טומאה בשעת נפילה כטומאה שלפני נפילה היא, ואינה צריך כיבוס. ולחכמים: אינה כטומאה שלפני נפילה, וצריך כיבוס.

חטאת פסולה שניתז מדמה על בגד - אינו טעון כיבוס. שנאמר 'מדמה', מדם כשירה ולא מדם פסולה. **היה לה שעת הכושר ונפסל - לרבי עקיבא**: דמה טעון כיבוס. **לרבי שמעון**: אין דמה טעון כיבוס, שנאמר 'אותה' ולא 'מדמה', ומעט כל שיהיה (א"ב ב').

תרומה אינה צריכה שטיפה ומריקה - **רבי עקיבא**: ממעט שנאמר 'אותה'. **לרבי שמעון**: אין צריך מיעוט, שהרי גם קדשים קלים אינם טעונים וכל שכן תרומה.

דף צ"ג ע"ב

משנה. ניתז מן הצוואר על הבגד - אינו טעון כיבוס, שנאמר 'אשר יזה' שנתקבל בכלי וראוי להזאה. **ניתז מהקרן ומהיסוד** - אינו טעון כיבוס, שנאמר 'אשר יזה', פרט לזח שכבר הוזה.

נשפך על הרצפה ואספו - אינו טעון כיבוס, משום שאין טעון כיבוס רק דם שנתקבל בכלי וראוי להזאה.

קיבל פחות מכדי הזאה בכלי זה, ופחות מכדי הזאה בכלי זה - אינו ראוי להזאה, ולכן אין ניתז ממנו על הבגד אינו טעון כיבוס. **קידש מי חטאת פחות מכדי הזאה בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי זה** - לא קידש. שנאמר 'וטבל במים' (ולא 'במים'), במים הנזכרים למעלה, שיהא בהם בשעת קידוש שיעור טבילה. **קיבל דם חטאת בנימית פחות מכדי הזאה בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי זה** - פסול להזאה, שנאמר 'וטבל את אצבעי בדם' (ולא 'בדם'), שיהא בדם שיעור טבילה מתחילה.

'טובל' ולא מספג - שלא יקנח מהדם שבשולי כלי או בדפנות. **'בדם'** - עד שיהא שיעור טבילה מעיקרו (כמו שנתבאר). **מן הדם** - מן הדם שבעניין, ולמעט שיריים שבאצבע שפסולים להזאה.

היה מזה, וניתזה הזאה מידו על הבגד: אם עד שלא יצא הזאה מידו - טעון כיבוס, שהוא דם הראוי להזאה **יצא הזאה מידו** - אינו טעון כיבוס, שהוא פסול להזאה משום שיריים שבאצבע.

גמר להזות דם פרה אדומה בהר המשחה מול פתח ההיכל - מקנח ידו בגוף של פרה, שגם דמה טעון שריפה. ובין הזאה להזאה מקנח האצבע בשפת המזרק שהוא 'כפורי זהב' (שהרי שיריים שבאצבע פסולים), אבל לא בגוף של פרה, שלא ידבקו באצבע ללכוך.

זבחים דף צ"א. יום ד' פרשת מקץ - (ג' דחנוכה) כ"ז כסליו תשפ"ו

דף צ"ד ע"א

משנה. דם חטאת שניתז על העור: עד שלא הופשט - אינו טעון כיבוס. **משהופשט** - **לרבי יהודה**: טעון כיבוס, **לרבי אלעזר**: אינו טעון כיבוס. **טעם המחלוקת** - רבי יהודה דורש: 'אשר יזה עליה תכבס' לרבות עור משהופשט, אבל אם לא הופשט לא, שנאמר 'בגד', מה בגד הראוי לקבל טומאה, שגם בגד קטן אם חשב להשתמש בו כמות שהוא מקבל טומאה, גם כל הראוי לקבל טומאה, ועור משהופשט ראוי לקבל טומאה אם חשב להשתמש בו כמות שהוא. רבי אלעזר דורש: 'אשר יזה עליה תכבס' לרבות שק וכל מיני בגדים (שיאנם מצר ופתים). אבל עור הגם שהופשט לא, שנאמר 'בגד', מה בגד דבר שכבר מקבל טומאה ואינו מחוסר מחשבה, גם כל דבר המקבל טומאה, ולא דבר שמחוסר מחשבה.

ובאיזה בגד נחלקו רבי יהודה ורבי אלעזר?

א. לאביי: מטלית פתום משלש, שראוי לקבל טומאה אם יחשוב להשתמש בו, ואין מקבל כל זמן שלא חשב עליה

ב. לרבא: בגד שחישב לצייר עליו ועדיין לא צייר, שראוי לקבל טומאה אם יבטל מחשבתו, ואינו מקבל טומאה כל זמן שלא ביטל.

ג. י"א: כד שחשב לחתוך, שראוי לקבל טומאה אם יבטל מחשבתו, ואינה מקבלת טומאה עד שיחתוך אם לא ביטל מחשבתו.

טעון כיבוס רק מקום הדם - שנאמר 'אשר יזה', לא אמרתי לך אלא מקום דם בלבד. **טעון כיבוס רק דבר שראוי לקבל טומאה** - כרבי יהודה. **טעון כיבוס רק דבר שראוי לכיבוס** - ולא כלי שדרך לנקותו על ידי גרידה.

תנאים ואמוראים נחלקו אם עור בר כיבוס הוא או לא:

לשיטת אביי - נחלקו בדבר חכמים ואחרים, **לחכמים**: בגד עור אינו בר כיבוס, לכן אם ניתז עליו דם חטאת מגזר, ולדבריהם כר עור שהיתה עליו לשלשת, נותן עליה מים בשבת עד שתכלה. וכן מותר לשכשך במים בשבת נעלי עור. **לאחרים**: בר כיבוס הוא, ואם ניתז עליו דם חטאת מכבס, ואסור לכבס את העור במים בשבת.

לשיטת רבא 'למסקנא' - **ניתז עליו דם חטאת**: רכים - לדברי הכל בר כיבוס הוא, ומכבס אותם. וקשים - לחכמים: אינו בר כיבוס ומגזר, לאחרים: בר כיבוס הם ומכבס. **לעניין כיבוס בשבת**: אם נותן עליהם מים בלי שפשוף, מותר גם ברכים, שאין כיבוס בלי שפשוף (ורק על הבגד אסור ליתן מים גם בלי שפשוף). ואם משפשוף, ברכים - אסור. ובקשים - לחכמים: מותר, לאחרים: אסור. **לעניין צרעת בבגד**: אמרה תורה 'או כל כלי העור אשר תכבס', וגם כלים העשוי מעור שלוק הבא ממדינת הים שהם קשים, שהרי מכיון שהצרעת פורחת מגוף הבגד, היא מחלחלת ועושה אותו רך.

דף צ"ד ע"ב

זרק סודר למים - חייב, ששרייתו זה כיבוסו. **זרק פשתן למים** - חייב, משום שיוצא מהם רירים ונדבקים יחד, ועובר על מלאכת לישה.

דרש רבא מותר לכבס מוגעל בשבת. ופירש דבריו ששמוך שכשוך במים, אבל כיבוס (ע"י שפשוף) אסור.

כיבוס בגד שניתז עליו דם חטאת במקום קדוש - שנאמר 'תכבס במקום קדוש'. **שבירת כלי חרס במקום קדוש** - שנאמר לאחר כיבוס 'וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר'. **מריקה ושטיפה בכלי נחושת במקום קדוש** - שנאמר לאחר מכן 'זאם בכלי נחשת בושלה ומורק ושוטף במים'.

זבחים דף צ"ה. יום ה' פרשת מקץ - (ד' דחנוכה) כ"ח כסליו תשפ"ו

דף צ"ה ע"א

משנה. בגד שניתז עליו דם חטאת, ויצא מחוץ לקלעים - נכנס, ומכבס אותו במקום קדוש. נטמא חוץ לקלעים - קורע כדי שיהיה מטומאתו, ומשירי בו כדי מעפרות כדי שיצא עליו שם בגד עליו בשעת כיבוס, ונכנס לעזרה הואיל שהוא חוץ מהתורה, ומכבס אותו במקום קדוש.

כלי חרס שיצא חוץ לקלעים - נכנס ושובר במקום קדוש. נטמא חוץ לקלעים - נוקבו שיהיה מטומאתו, בכדי שורש קטן שיהא עליו שם כלי, ונכנס ושובר במקום קדוש.

כלי נחושת שיצא חוץ לקלעים - נכנס ומורקו ושוטפו במקום קדוש. נטמא חוץ לקלעים - פוחתו שיהיה מטומאתו, וחוזר ומכה עליו בקורנס ומחברו שיהא שם כלי עליו, ונכנס, ומורקו ושוטפו במקום קדוש.

טלית טמאה שהתחיל להיקרע - כיון שנקרע רובה טהורה. ואם שייך באותה מיעוט כדי מעפרות, חיבור הוא ועדיין טמאה מדרבנן, שזא לא יקרע רובה. אבל מהתורה טהורה.

מועיל שניתז עליו מי חטאת, ויצא חוץ לקלעים, ונטמא - מכניס בפחות משלש על שלש ומכבס, שהרי אינו יכול לקרוע שנאמר 'לא יקרע'. והגם שהעבים והרכים אינם מקבלים טומאה בשלש על שלש אצבעות, רק בשלשה על שלשה טפחים, ואף שהמועיל עב הוא, כשהם מחוברים בבגד שלם חשובים גם בשלש על שלש.

כיבוס דם חטאת ומראות נגענים - צריכים שבעת סממנים השנויים במסכת נדה לעניין כתמים, ואם העביר שלא שכלבד רשניו במשנה, או שהעביר שבעה כאחד, לא עשה ולא כלום. וצריך לשפשוף בכל אחד ואחד שלש פעמים, וסודר רוק עמו כל אחד ואחד. והגם שאחד מהסממנים הם מי רגלים ואין מכניסים מי רגלים למקדש, כיון שמבליע ברוק תפל מותר.

דף צ"ה ע"ב

משנה. בין כלי שבישל בו, ובין שעירה לתוכו רותח - טעונים מריקה ושטיפה. שנאמר 'אשר תבושל בו', והסמך 'ישבר' אצל 'בו', ללמד שכל שנבלע בו, הגם שלא נתבשל בו, ישבר.

קדשי קדשים - טעונים מריקה ושטיפה. **קדשים קלים** - **לת"ק**: טעונים מריקה ושטיפה. **לרבי שמעון**: אינם טעונים.

כלי שנתבשל בו קדשים ולא נבלע בו - כגון שתלה שפוד של חטאת לצליה באוויר תנור, הסתפק רמי בר חמא אם צריך שבירה או לא?.

תנור של מקדש היה ממתכת - **'הטעם להזי אמינא'** משום שצלו בו שיפודי חטאת, ואם היה של חרס יחא טעון שבירה. וגם אם בישל בלי בלוע אינו צריך שבירה, הרי אפו בו שירי מנחות שיש בהם בישול ובלוע. **'הטעם למסקנא'** (דף צ"ו). הטעם משום שאין עושים כלי שרת מחרס ולא משום שבירה, שהרי הסיקו מבפנים.

אין לשין עיסה בחלב, ואם לש - כל הפת כולה אסורה, מפני הרגל עכירה שלא יאכל הפת עם בשר. **אין מורחים תנור באליה** ואם מרח - **לת"ק**: כל הפת אסורה עד שיוסיק התנור. **לרבה בר אהילי**: גם אם יסיק התנור אסור, שכלי חרס אינו יוצא מידי דובנו לעולם. וכן שיטר רב לתירוץ ראשון שתנור של חרס שבלע אסור לעולם ורק במתכת מועיל היסק. ולתירוץ שני מועיל היסק בתנור חרס משום שהסיקו מבפנים.

קדירות חרס בבסח לשיטת רב ישברו - **לתירוץ ראשון**: שאין מועיל שום היסק לכלי חרס. **לתירוץ שני**: מודה רב בתנור חרס שאינו צריך שבירה - משום שהסיקו מבפנים, ורק קדירות ישברו - שהסיקם מבחוץ. ואין להכשיר בהיסק מבפנים - משום שחס עליהם שלא ישברו. וכן רעפים חלולים כמו שפיתת קדירה, שפעמים מפורחים אותו ואופים בו לחם - אסור, משום שהסיקו מבחוץ.

זבחים דף צ"ו. יום ו' פרשת מקץ - (ה' דחנוכה) כ"ט כסליו תשפ"ו

דף צ"ו ע"א

קדירות חרס שהיו במקדש ובישלו בהם קדשים - ישבר, ואין מחזירים אותם לכבשונות, שאין עושים כבשונות בירושלים. והזו נבלעים במקומם - כדי שלא יחא אשפות בעזרה.

תנור של מקדש היה של מתכת - ולא של חרס. שמאחר שאופים בו שתי הלחם ולחם הפנים וקדושתם על ידו, נחשב לכלי שרת, ואין עושים כלי שרת משל חרס. גם לשיטת רבי יוסי ברבי יהודה שיעושים משל עץ.

דף צ"ו ע"ב

בישל במקצת כלי - 'למסקנא' צריך מריקה ושטיפה בכל הכלי, שנאמר 'זאם בכלי נחשת בושלה', וגם במקצת כלי. ואינו דומה לכיבוס בגד שניתז עליו דם חטאת שאינו צריך לקבס רק מקום הדם, שהרי דם אינו מפעפע, ובישול מפעפע.

חומר בהזאה (דם חטאת שניתז על הבגד) **ממריקה ושטיפה** - שישנה בחטאת חיצוני ופנימי, וישנה לפני זריקה, אבל מריקה ושטיפה אינה בפנימי ולפני זריקה, שאין הכתוב מדבר רק בנאכל. **חומר במריקה ושטיפה מהזאה** - שנוהגת בין בקדשי קדשים ובין בקדשים קלים, ואם בישל במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה בכל הכלי.

מריקה ושטיפה בקדשים קלים - **לרבי יהודה**: מריקה ושטיפה נוהגת גם בקדשים קלים, והגם שנאמר 'חטאת', לומדים כל הקדשים מהנאמר 'קודש קדשים היא'. ואין לומר רק קדשי קדשים, שנאמר 'אותה' למעט תרומה, ואם קדשים קלים אינם טעונים כל שכן תרומה. **לרבי שמעון**: טעונים רק קדשי קדשים, ו'אותה' לא בא למעט תרומה רק למעט פסולה.

קו הסיכומים לשמיעת סיכום יומי על הדף היומי בגמרא והלכה 079-4369739

בישל בקדירה בשר - לא יבשל בה חלב. ואם בישל - אסור בנותן טעם.

בישל בקדירה תרומה - לא יבשל בה חולין. ואם בישל - בנותן טעם. ובכל זאת נתמטע תרומה מדינים מיוחדים שיש במריקה ושיטתיה: 1. שאם בישל במקצת כלי, אינו צריך מריקה ושיטתה רק במקום ביטול ולא בכל הכלי. 2. שמוטרף לטעון בין או במזון, מה שאינו כן בקדשים שנאמר 'במים' ולא בין ולא במזון. 3. לסובר שמריקה ושיטתה של קדשים היא בצונן אך מהגעלה בחמים. תרומה נמקטע מתורת מריקה ושיטתה בצונן ומספיק בהגעלת חמין. וגם לסובר שמריקה בקדשים היא בחמים. השיטה שלאחריה היא בצונן, ותרומה מספיק בחמים בלבד.

זבחים דף צ"ז. יום שב"ק פרשת מקץ - (ו' דחנוכה, ר"ח) ל' כסליו תשפ"ו

דף צ"ז - ע"א

משנה. בישל בכלי קרבנות מתחילת הרגל - לרבי טרפון: יבשל בו כל הרגל שכל יום נעשה גיעול לחבירו ולא בא לידי נותר. **לחכמים:** ממתין לה עד זמן אכילה, ולאחר מכן עושה מריקה ושיטתה, שנאמר 'ומרק ושוטף', וסומן לו 'כל זכר כבהנים יאכל'.

מריקה - הוא כמריקת כוס מבפנים. **שיטתה** - היא כשיטת כוס מבחוץ, שנאמר 'ומרק ושוטף'.

מריקה ושיטתה - לרבי: בצונן, ועושים שניהם לאחר הגעלה בחמין. **לחכמים:** מריקה - הוא בהגעלה בחמין כדין הגעלת כלי עובדי כוכבים, שיטתה - הוא בצונן שנאמר 'ומרק ושוטף' ואם שניהם בצונן היה הכותב צריך לומר 'מורק מורק' או 'שוטף שוטף'. לרבי: שינו הלשון מלמד שזה מבפנים וזה מבחוץ.

שמוד ואסכלא - מגעיל בחמים.

משנה. בישל בכלי קדשים וחולין, או קדשי קדשים וקדשים קלים: אם יש בהם בנותן טעם - הקל נאכל כחמור שבה, וטעונים מריקה ושיטתה, ופוסלים במגע. ואם אין בהם בנותן טעם - אין הקל נאכלים כחמור, ואינם טעונים מריקה ושיטתה, ואינם פוסלים במגע.

מה ששינו במשנה 'קדשי קדשים בקדשים קלים אינם טעונים מריקה ושיטתה' - לאביי: הוא בסוף זמן אכילת קדשי קדשים, אבל טעונים בסוף זמן אכילת קדשים קלים. **לרבא:** הוא כשיטת רבי שמעון שקדשים קלים אינם טעונים ושיטתה.

דף צ"ז - ע"ב

נאמר בחטאת 'כל אשר יגע בבשרה יקדש' ולמדנו מכאן שאם נגע חתיכת בשר בבשר קדשים נעשה כמוה, שאם היא פסולה, ותיפסל, ואם היא כשרה - יאכל כחמור שבה. ודווקא שבלעה, שנאמר 'בבשרה' עד שיבלע בבשרה. נגע במקצת חתיכה - אין כולה פסולה, וחותך מקום מתורת מריקה ושיטתה בצונן ומספיק בהגעלת כעצמות בקרניים וטלפים - אינו נעשה כמוה, שנאמר 'בבשרה'.

חתיכה כשרה שנגעה בפסולה - אין מתירים לאכול משום שיבוא עשה אכילת קדשים וידחה לאו אכילת פסולים. **לרבא:** שאין עשה דוחה לא תעשה שבמקדש. **לרבא אשי:** 'קדש' הוא עשה, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה.

'ועצם לא תשרבו בו' (בקרבתן פסח) - בין עצם שיש בו מה ובין עצם שאין בו. ואין אומרים יבוא עשה של אכילת פסח, שהרי המוח ראוי לאכילה, וידחה לא תעשה, שאין עשה דוחה לא תעשה שבמקדש.

כמו שחטאת מקדשת בבלוע - כך גם שאר כל הקדשים. (כמו שלמדנו מהכתוב להלן דף צח.).

זבחים דף צ"ח. יום א' פרשת ויגש - (ז' דחנוכה) ר"ח טבת תשפ"ו

דף צ"ח - ע"א

נאמר בתורה 'זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים':

'לעולה' - ללמד: שיעולה טעונה כלי לשחיטה, והוא סכין, שנאמר 'וישלה אברהם את ידו ויקח את המאכלת', והיה עולה שנתאמר 'וייעלו לעולה תחת בני', כך כולם צריכים סכין. (אבל מורק לקבלת הדם נאמר בשלמי ציבור, שנאמר 'ויקח משאם חצי הדם וישם באונות').

'ולמנחה' - ללמד: מה מנחה אינה נאכלת רק לזכרי כהונה, כך כולם אינם נאכלים רק לזכרי כהונה. שלמי ציבור שנאכלים לזכרי כהונה - יש שדרשו 'ולמנחה' ויש שדרשו מהנאמר 'בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אותו'.

'ולחטאת' - ללמד: א. מה חטאת מקדש בבלוע, גם הכל מקדש בבלוע. ולמדנו כך גם מהנאמר 'למנחה' מה מנחה מקדש בבלוע, גם הכל מקדש בבלוע. שהרי ממנחה לבד הייתי אומר שרק מנחה מקדש שיהיה זכה, ומחטאת לבד הייתי אומר רק בשר מקדש שהבליעה מחטאת בו. ב. מה חטאת אינו באה רק מחולין, שהרי נאמר 'הקריב אהרן את פר החטאת אשר לו, ולא משל ציבור, ולא משל מעשר. וכן ביום, ובידו הימנית, גם הכל אינה באה רק מחולין וביום ובידו הימנית. והנאמר 'ביום' כדי נסבה, שכבר למדנו כל הקדשים מהנאמר 'ביום צוותו'. וכן בידו הימנית כבר למדנו ממה שאמר אצבע או כהונה. אי נמי סובר רבי שמעון שמהנאמר 'אצבע' לבד לומדים מין, ולא מהנאמר 'כהונה' לבד, והוצרך ללמוד הקרבנות שלא נאמר בהם אצבע מחטאת.

'ולאשם' - ללמד: א. מה אשם אין קדוש בו שפיר ושליה שהרי זכר הוא, גם הכל אין שפיר ושליה קדושים בו, שסובר שוולדות קדשים כשהם נולדים הם קדושים ולא במעי האם. ודינים אפטר משיא אפטר, שלומדים נקבות מזכרים שאין בהם שפיר ושליה. ב. מה אשם העצמות מותרים לעשות מהם כלים, גם הכל מותרים העצמות.

'ולמילואים' - ללמד: מה מילואים מה שנתר מהם דינו בשריפה, ואין בעלי חיים במותר, שלא הופרשו שנים לאחוריות וגם לא אבד אחד מהם. גם הכל הנתר בשריפה, ואין בעלי חיים במותר, שאם הופרשו שנים לאחוריות או שנאבד והפריש אחו ונמצא הראשון, אין השני בשריפה.

'ולזבח השלמים' - ללמד: מה שלמים מפגלים הנסכים ומתפגלים, גם הכל מפגלים ומתפגלים.

דף צ"ח - ע"ב

אמר רבא:

דם חטאת שניתן על בגד מלמטה, וניתן עליו גם דם עולה מלמעלה - טעון כיבוס, שהרי דם החטאת נוגע בבגד וגם בלועו בו. אבל דם עולה מלמטה ודם חטאת מלמעלה, אינו טעון כיבוס, שדין כיבוס הוא משום 'לנע' ולא משום 'נוגע'.

דם על בגד הטעון טבילה - חוצץ. ואם הוא טבח שאינו מקפיד בדם על הבגד - אינו חוצץ. **רבב על בגד** - חוצץ. ואם הוא מוכר רבב - אינו חוצץ. **דם ורבב על בגד** - אם הוא טבח הרבב חוצץ, ואם הוא מוכר רבב - הדם חוצץ. ובעושה שניהם - הסתפק אם חוצץ, שהגם בשינוי מקפיד על אחת מהם, שמה על שניהם הוא מקפיד? ולא נפשט.

הדרן עלך פרק דם חטאת

זבחים דף צ"ט. יום ב' פרשת ויגש - (זאת חנוכה) ב' טבת תשפ"ו

פרק שנים עשר - טבול יום

דף צ"ט - ע"א

משנה. טבול יום ומחוסר כיפורים - אינם חולקים בקדשים לאכול לערב. **בעלי מומים** - בין בעלי מום עוברים ובין קבועים - חולקים ואוכלים, ואינם מקריבים. **לריש לקיש:** שנאמר 'הכחן המוטאת אותה יאכלנה', כהן שראוי לחטיו, והוא כל המשמר הראוי לזרוק הדם, וחולק, ושאנו ראוי לחטיו אינו חולק, לכן טבול יום שאינו ראוי לחטיו אינו חולק, אבל בעל מום חולק וגם שאינו ראוי לחטיו, שנאמר 'כל זכר כבהנים' לרבות בעל מום. ומסתבר לרבות בעל מום שאוכל, מלרבות טבול יום שאינו ראוי עכשיו רק בערב. **לרב יוסף:** לומדים ממה שנאמר החלוקה

בלשון 'אכלנה' ולא 'יחלקנה', לומר שרק בעל מום הראוי לאכילה חולק, ולא טבול יום שאינו ראוי לאכילה.

קטן - אוכל ואינו חולק, משום שאינו ראוי לחטיו.

כל שאינו ראוי לעבודה - אינו חולק בבשר, **כל שאין לו בבשר** - אין לו בעורות. וגם טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים אינו חולק בבשר, שנאמר 'המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנח'.

בעל מום והוא טמא - כיון שאינו ראוי לאכילה, אין מחלקים לו, שהרי גם כהן גדול שמקריב באונן, אינו חולק לאכול בערב כיון שאינו ראוי לאכילה. **טמא בקרבנות ציבור** - גם אין מחלקים לו, הגם שראוי לחטיו, כיון שאינו ראוי לאכילה.

אונן - נוגע, ואינו מקריב, ואינו חולק לאכול לערב. ומה ששינוי שהאונן צריך טבילה לקודש ומשמע שאסור לגעת - הוא אם הסיח דעת. אבל לא שהסיח דעתו לגמרי - כי אם כך צריך הזאת שלישי ושיעבי. ואם הסיח דעת רק מטומאת שרץ ולא מטומאת מת - צריך הערב שמש ופסול גם לתרומה. **לרמי ירמיה:** שאמר נשמרתי מדבר המטמאני שומאה מהתורה שמצריכה הערב שמש, ולא מדבר הפוסלינו מדרבנן שאינה צריכה רק טבילה. **לרבי אבא בר ממל:** עשו חכמים מעלה באונן שלאכילה צריך טבילה, ולנגיעה לא עשו מעלה.

דף צ"ט - ע"ב

יש שמירה מטומאה לחצי - כגון עדיין סל על ראשו ומגריפה בתוכו, ואמר לבי על הסל ואין לבי על המגריפה - הסל טהור וטמאה המגריפה. ואין המגריפה מטמא לסל - שאין כלי מטמא כלי. ואין המגריפה מטמא מה שבתוך הסל - שאומר שמרתי מדבר המטמא ולא שמרתי מדבר הפוסל.

האוכל שלישי של תרומה - נעשה גופו שלישי, ואסור לאכול ומותר ליגע, שעשו חכמים מעלה באכילה, ולא בניגועה.

שינוי במשנה: אונן אינו חולק לאכול בערב, ומשמע שאם זימנו חבירו כהן לאכול עמו - אוכל. **ושינוי בפסחים:** טובל ואוכל פסחו לערב, ולא בקדשים. ותיצרו בגמרא - **לרבי ירמיה מדיפתי:** בליל פסח מתוך שאוכל פסח - אוכל גם שאר קדשים. בשאר ימות השנה - אינו אוכל כלל. **לרב אשי:** מת לו מת ב"ד - אינו אוכל בלילה, שיום מיתה תופס הלילה מדרבנן. מת ב"ג וקברו ב"ד - אוכל בלילה, שיום קבורה אינו תופס הלילה מדרבנן. וכשיטת רבי שמעון שאיננות לילה הוא מדרבנן.

אנינות לילה - **לרבי יהודה:** מדברי תורה, **לרבי שמעון:** מדברי סופרים, שהרי אונן טובל ואוכל פסחו לערב.

לרבי שמעון אונן אינו מביא: 'שלמים' - משמע כשהוא שלם מביא, ולא כשהוא אונן. וכן **'תודה'** - שנאכל בשמחה כשלמים, וכן **'עולה'** - שבאה בנדר ונדבה כשלמים, וכן **'כבוד ומעשר ופסח'** - שאינם באים על חטא כשלמים, וכן **'חטאת ואשם'** - שנאמר 'ובח', וכן **'עופות ומנחות וזין ועצים ולבונה'** - שנאמר 'שלמים קרבנו', כל קרבנות שהוא מביא, מביא כשהוא שלם ולא כשהוא אונן. (ויישוב הסתירה מכרייתא קודמת שלפי רבי שמעון אונן שולח את פסחו ואוכל בערב, יבואר להלן דף ק.).

זבחים דף ק'. יום ג' פרשת ויגש - ג' טבת תשפ"ו

דף ק' - ע"א

בברייתא אחת אמרו שלרבי שמעון אנינות לילה מדרבנן, ולכן אונן שולח את הפסח, וטובל ואוכל לערב, ובברייתא אחרת שנינו שלמי רבי שמעון אין אונן מביא שום קרבן וגם פסח. ונחלקו אמוראים ליישב הסתירה:

א. לרב חסדא: אונן שולח קרבן פסח, ובברייתא השניה פסח כדי נסבא.

ב. לרב ששת: כוונת הברייתא שאינו שולח שלמי פסח, שהיה צד לומר שדינם כמו פסח הואיל והם באים מחמת פסח.

ג. לרב מרי: אם מת לו מת ב"ד וקברו ב"ד - אינו שולח, שיום מיתה תופס הלילה מהתורה, ואם מת לו מת ב"ג וקברו ב"ד - שולח, שיום קבורה מדרבנן, ואינו תופס הלילה רק מדרבנן.

ד. לאביי: אם מת קודם חצות שלא היה ראוי לפסח - חלה עליו אנינות, ואם מת לאחר חצות, שהיה ראוי לפסח - לא חלה עליו אנינות.

ה. לרבא: שניהם כשמת לאחר חצות, ואם מת קודם ששחטו וזרקו עליו - אינו אוכל. ואם מת לאחר ששחטו וזרקו עליו - אוכל בערב. ולא נפטר כמה שזרקו עליו, שסובר רבא אכילת פסחים מעכבת.

ל'ה יטמא' - לרבי ישמעאל: רשות, **לרבי עקיבא:** חובה.

לדברי רבי עקיבא יש סתירה האם מטמא לקרוביו בערב פסח או לא - בברייתא אחת אמרו שיוסף הכהן לא רצה להיטמא לאשתו שמתה בערב פסח, וטימאהו בעל כרחו. ובברייתא אחרת אמרו שההולך לשחוט פסחו ולמול בנו, ושמען שמת לו מת, לא יטמא. ומיישב אביי שרק קודם חצות - מטמאים אותו, ואם מת לאחר חצות שכבר חלה עליו חובת פסח - אינו מטמא.

נאמר לעניני נזיר 'על נפש מת לא יבוא וגו', לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא: 'נפש' - אלו הקרובים, 'מת' - אלו הרחוקים. 'לאביו' - אינו מטמא, אבל מטמא למת מצוה. 'לאמו' - ללמד שאם היה כהן ונזיר, לא יטמא לאמו אבל מטמא למת מצוה. 'לאחיו' - שאם היה כהן גדול ונזיר, אינו מטמא לאחיו אבל מטמא למת מצוה. 'ולאחותו' - ללמד שאם הלך לשחוט הפסח ולמול בנו ושמען שמת לו מת, אינו מטמא, אבל מטמא למת מצוה.

דף ק' - ע"ב

יום שמועה' למצות שבעה ושלישים - הוא כיום קבורה, לאכילת פסחים - הוא כיום ליקוט עצמות, שטובל ואוכל הפסח לערב.

יום קבורה' משמע מהברייתא שביום קבורה אינו טובל ואוכל הפסח לערב, ובסיום הברייתא אמרו שבין ביום קבורה ובין ביום ליקוט עצמות טובל ואוכל קדשים לערב. **לרב חסדא:** מחלוקת תנאים היא אם יום קבורה תופס את הלילה. **לרבה בר רב הונא:** אם שמע שמועה על מתו או ליקוט עצמות או שמת מת וקברו סמוך לשקיעת החמה - טובל ואוכל קדשים לערב וכל שכן הפסח. אבל אם לאחר שקיעת החמה, אם קברו - אינו אוכל גם את הפסח, ואם שמע או ליקוט עצמות - אוכל הפסח. ומכאן דקדק רבה בר רב הונא שמעכב אכילת פסחים.

יום המיתה' תופס את הלילה לדברי הכל, ועל כל פנים מדרבנן. וגם אם נקבר בו ביום, לדברי הכל מתאונן עד סוף היום גם לאחר קבורה, שנאמר 'ואחירתה כיום מר'.

יום הקבורה' לחכמים: מתאונן כל היום בלי הלילה, **לרבי:** גם הלילה. והגך שלדעת רבי ליל יום המיתה אינו מת מדרבנן, עשו חכמים חיזוק זה לדבריהם, והוא ליום הקבורה, יותר ממה שעשתה תורה לדבריה ביום המיתה.

אנינות לילה - **לרבי יהודה:** היא מהתורה, שנאמר 'הן היום' אני היום אסור ולילה מותר, ולדורות בין ביום ובין בלילה אסור. **לרבי:** אינה מדברי תורה רק מדברי סופרים.

זבחים דף ק"א. יום ד' פרשת ויגש - ד' טבת תשפ"ו

דף ק"א - ע"א

נחלקו תנאים מפני מה נשרפה חטאת ראש חודש ביום שמיני למילואים:

לרבי נחמיה - מפני אנינות שרפיה. וכך יתיישב הכתובים לפי דבריו: **'מדוע לא אכלתם'**, שאל משה לאהרן, שמה נכנס דמה לפני ולפנים? אמר אהרן 'הן לא הובאת את דמו'. שאל משה לאהרן שמה חוץ למחיצה

יצאת? אמר לו אהרן 'בְקִדְשׁ' היתה. שאל משה שמא הקרבנות אותה באנינות ופסלו? אמר לו אהרן אני הקרבתה, וכחן גדול מקריב אנון. אמר משה לאהרן הן לא הובא את דמה ובקדש היתה, 'אכול תאכלו אותה כאשר צוית' - באנינות יאכלוה. אמר אהרן למשה 'ותקראנה אותי כלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה', שמה לא שמעתי שעה, אבל בקדשי דורות, יש ללמוד ובלתי וחומר ממעשר הקל שאמרה תורה 'לא אכלת באוני ממנו'. מיד 'וישמע משה וייטב בעיניו', הודה ולא בוש משה לומר לא שמעתי, ואמר שמעתי ושכחתי.

לרבי יהודה ורבי שמעון - מפני דמיה נשרפה. וכך יתיישבו הכתובים לפי דבריהם: שאל משה 'מדוע לא אכלתם וכו', שמה נכנס דמה וכו', שמה באנינות הקרבנות אותה וכו'.? שאל משה שמה בגלל צערכם בפשעיתם בה ונטמאת? אמר לו אהרן, כך אני בעיניך שאני מבזה קדשי שמים, 'ותקראנה אותי כאלה' אפילו אלה וכלא איני מבזה קדשי שמים. שאל משה, ואי הן לא הובא את דמה ובקדש היתה, 'אכול תאכלו אותה בקודש כאשר צוית' באנינות יאכלוה. אמר לו שמה לא שמעתי רק בלילה, אבל ביום יש ללמוד ממעשר הקל שאמרה תורה לא אכלתי באוני ממנו, מיד 'וישמע משה וייטב בעיניו', לא בוש לומר לא שמעתי, אלא שמעתי ושכחתי. ורצו להשהות אותה עד הלילה ולאכול, רק שנטמא באונס.

בברייתא אחת דרשו 'כי כן צוית' הנאמר במנחה - שיאכלו באנינות. 'כאשר צוית' הנאמר בחטאת נשפרה - שבשעת מעשה כשאינך להם באנינות אמר להם כן. 'כאשר צוה ה' הנאמר באכילת חזה ושוך של שלמי ציבור - ולא מאלו אני אומר שאכלו באנינות. 'ובברייתא אחרת' אמרו שחטאת ראש חודש נשרף מפני אנינות. לשמואל: ברייתא ראשונה - כרבי יהודה ורבי שמעון, והשנית - כרבי נחמיה, ומפריש שלדבריו לא הותר להם אנינות כלל. לרבא: שניהם כרבי נחמיה, וראשונה - בקדשי שעה, והשנית - בקדשי דורות.

רבי יהודה ורבי שמעון הוכיחו שנשרפה משום טומאה ולא משום אנינות:

- א. שאם מפני אנינות היה צריך לשרוף את שלוש השעירים שנקרב בו ביום. ורבי נחמיה מיישב לשיטתו שרק לקדשי שעה הותרה אנינות ולא לקדשי דורות.
- ב. הרי היה ראוי לאכול בערב. ורבי נחמיה סבר אנינות לילה מהותרה.
- ג. הלא פינחס היה עמהם שלא היה אונן. ורבי נחמיה סבר שעדיין לא נתכנה פינחס (עד שהרג לומרי, וי"א: עד ששם שלום בין השבטים).

דף ק"א - ע"ב

'ואכלתי חטאת היום' - לרבי יהודה ורבי שמעון פירושו: שהיום אי אפשר לאכול רק בלילה. **לרבי נחמיה פירושו:** חטאת של חובת היום, שהוא קדשי דורות.

'הן היום הקריבו' - לרבי נחמיה פירושו: שרק בזה לא בחובת היום, כלומר שהוא קדשי דורות ואינו נאכל באנינות. **לרבי יהודה ורבי שמעון פירושו:** וכי הן היום הקריבו, והלא אני הקרבתי.

זה שעיר החטאת דרש דרש משה: 'שעיר - זה שעיר נחשון, חטאת - זו חטאת חודש, דרש ואת שעיר של ראש חודש. ולא נשרף רק אחד, שנאמר 'והנה שורף'. והיה שעיר ראש חודש, שנאמר 'ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה'. ולכן נאמר שתי דרישות, שאמר להם מפני מה חטאת זו נשרפה ואלו מנוחות.

זמן כהונת פינחס - לרב חנינא: לא נתכנה פינחס עד שהרג לומרי שנאמר 'היתה לו ולזרעו אחריי בריית כהונת עולם'. **לרב אשי:** עד ששם שלום בין השבטים, שנאמר 'וישמע פינחס הכהן ונשיא העדה וראשי אלפי ישראל'.

משה רבינו - היה כחן גדול וחולק בקדשי שמים, שנאמר 'מאיל המילואים למשה היה למנה'. וביום ראשון של מילואים לא אכל מהחטאת (לסובר שמפני אנינות נשרפה) משום שהיה טרוד בשכינה, שהרי בהשכמה עלה וגם ירד.

נאמר בבעל מום 'לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל' - שאם נאמר רק קדשי קדשים הייתי אומר שאוכל רק בזה משום שהותר לזר בכמה, להאומר יש מנחה בכמה. ואם נאמר רק קדשי קלים, הייתי אומר שאוכל רק בקדשים קלים משום שהם קלים ולא בקדשי קדשים.

זכחים דף ק"ב. יום ה' פרשת ויגש - ה' טבת תשפ"ו

הסגרת מרים: משה - אינו יכול שהרי הוא זר, ואין זר רואה נגיעים. וגם לסובר שהיה כחן גדול ואוכל בקדשי - הרי בנגעים נאמר 'אחרן ובניו'. אהרן - אינו שהרי הוא קרוב, ואין קרוב רואה נגיעים, רק כבוד גדול חלק לה הקדוש ברוך הוא באותה שעה, אמר אני כחן ואני מסגירה, אני חולטה ואני פוטרה.

חמש שמחות היה לאלשיבע ביום הקמת המשכן (אחות נחשון אשת אהרן) **יותר מבנות ישראל - א.** 'כימה - הרי משה רבינו היה מלך. וי"א: גם כחן גדול. ב. בעלה אהרן - היה כחן גדול. ג. בנה אלעזר - היה סגן. ד. בן בנה פינחס - היה משוח מלחמה. ה. אחיה נחשון - היה נשיא אשכול יהודה. ובכל זאת הלכה היתה בלילה בנייה.

נחלקו תנאים לעניין כהונת משה רבינו - לרבי שמעון בן יוחי: לא היה כחן, שנאמר 'ויחר אף ה' במשה, ואין חרון אף שלא נאמר בו רושם, וכאן נאמר 'הלא אהרן אחיך הלוי, שאני אמרתי אתה כחן והוא לוי, עכשיו הוא כחן ואתה לוי. לחכמים: לא נתכנה משה רק בשבעת ימי המילואים בלבד. יש אומרים: שלא פסקה כהונה רק מרוען, אבל משה עצמו כחן היה לעולם, שנאמר 'ומשה איש אלהים בניו יקראו על שבת הלוי, ואומר 'משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו'.

'ויצא מעם פריעה בחרי אף' - לריש לקיש: סטרו והלך לו, שאין חרון אף שלא נאמר בו רושם. ולשיטתו כשאמר לו הקדוש ברוך הוא 'ונצבת לקראת על שפת היאור', אמר לו רשע הוא והעזי פניך בו. **לרבי יוחנן:** אמר לו מלך הוא והסביר לו פנים.

לעולם תהא אימת מלכות עליך - לרבי ינאי: שנאמר 'וירדו כל עבדיך אלה אלי', ולא הזכיר את פריעה. **לרבי יוחנן:** שנאמר 'יד ה' היתה אל אליהו וישנס ומתניו וירץ לפני אחאב'.

בשם משה מלכות לו ולזרעו ולא נתנו לו - שנאמר 'אל תקרב הלום' ואין הלום רק מלכות לדורות, שנאמר 'מו' ואנכי ה' אלקים וגו' כי הביאתני עד הלום'.

נאמר אצל שאול 'הבא עוד הלום איש', הגם שהביאור 'הלום' משמע לדורות - משום שאיש בושט היה מלך. ועוד שפסקו לו מתחילה מלכות עולמית, אלא שגרם לעצמו שיתנול גם ממנו.

כשמוסקים גדולה לאדם פוסקים לו ולזרעו עד סוף כל הדורות - שנאמר 'לא יגרע מצדיק עינוי ואת מלכים לכסא'. ואם הגיס דעתו - הקדוש ברוך הוא משפילו, שנאמר 'ואם אסורים בוקים ילכדון בחבלי עוני'.

שלשה עמדים נאמר 'כל זכר' לרבות בעלי מומים - א. לחלוקה, שהרי לאכילה כבר נאמר 'לחם אלהיו מקדשי הקדשים יאכל'. ב. לרבות בעל מום מראקרו. ג. לרב ששת: לרבות בעל מום קבוע ולא רק בעל מום עובר, לרב אשי: בא לרבות בעל מום עובר, שהיה צד לומר שרק קבוע אוכל, אבל עובר צריך להמתין עד שיתקן את עצמו כמו שמצאנו בטמא.

דף ק"ב - ע"ב

היה טמא בזריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים - לתנא במשנה: אינו חולק, אבל היה

טהור בשעת זריקת דמים וטמא בשעת הקטר חלבים - חולק. **לאבא שאול:** אינו אוכל עד שיהא טהור משעת זריקה עד שעת הקטרה, שנאמר 'ומקריב את דם השלמים ואת החלב'. ולשיטתו נסתפק רב אשי כשנטמא בין זריקה להקטרה ונטהר, אם די במה שהיה טהור בשעת זריקה ובשעת הקטרה, או שצריך שיהא טהור משעת זריקה עד שעת הקטרה? ולא נפשט.

כחן טבול יום שאמר לחבירו טהור, תן לי ממנחת ישראל ואוכל לערב - דוחה אותו מקל וחומר, מה במקום שיפה כוחך בחטאת, שהכחן מקריב קרבנותיו בכל שעה ועבודתה ועושה שלו, דחיתי מחטאת ישראל, שטבול יום אין חולק בה, מקום שהורע כחך במנחה, שכהן המגבד מנחה כולה כליל, אינו דין שהדיחך ממנחת ישראל כשאתה טבול יום?. השיב לו טבול יום ומה אם דחיתני מחטאת ישראל שכשם שיפה כחי כך יפה כחך, תדחיתני ממנחה שכשם שהורע כחי כך הורע כחך, משיב לו הטהור מהכתוב 'לכהן המקריב אותה לו תהיה', בוא הקרב ואכול.

אמר לו טבול יום תן לי מחטאת ישראל ואוכל - משיב לו הטהור ומה במקום שהורע כחי במנחתי דחיתך ממנחת ישראל, מקום שיפה כחי בחטאתי אינו דין שאדיחך מחטאת ישראל?. אמר לו ומה אם דחיתני ממנחת ישראל שכשם שהורע כחך כך הורע כחי, תדחיתני מחטאת ישראל שכשם שיפה כחך כך יפה כחי, הרי הוא אומר 'לכהן המנחה אותה לא יאכלנה', בוא חטא ואכול.

אמר לו תן לי מחזה ושוך ואוכל - ואמר לו ומה במקום שיפה כחך בחטאתך דחיתך מחטאת ישראל, מקום שהורע כחך בשלמים שאין לך בהם רחוק ושוך ואינו דין שאדיחך?. משיב טבול יום מה אם דחיתני מחטאת שכן הורע כחי אצל נשי ועבדי, תדחיתני מחזה ושוך שיפה כחי אצל נשי ועבדי, הרי הוא אומר 'לכהן הזרוק את דם השלמים לו יהיה', בוא זרוק ואכול. יצא טבול יום - קולו וחומריו על ראשו, אונן - מימינו, מוחסר כפרה - משמאלו, שגם הם נדחים ממקראות הללו, משום שאינם ראויים לעבודה.

אמר לו תן לי מבכור ואוכל - ואמר לו ומה במקום שהורע כחי בחטאת אצל נשי ועבדי דחיתך מחטאת ישראל, מקום שיפה כחי בכבור שכולה שלי אינו דין שאדחך ממנו?. אמר לו ומה אם דחיתני מחטאת שכשם שהורע כחך כך הורע כחי, תדיחני מבכור שכשם שיפה כחך כך יפה כוחי, הרי הוא אומר 'את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר ובשרם יהיה לך', בוא זרוק ואכול. ורבי אלעזר ב"ר שמעון: לא דרש כן, שלא נאמר 'ובשרם לכהן הזורק' אלא 'ובשרם יהיה לך' אפילו לכהן אחר.

הרהור בדברי תורה: מותר בכל מקום להרהר - חוץ ממרחץ ובית הכסא. ואם היתה שמעונו גורה בפיו ומהרהר בה על כרחו - אנוס הוא.

זכחים דף ק"ג. יום ו' פרשת ויגש - ו' טבת תשפ"ו

דף ק"ג - ע"א

משנה. כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הכהנים בעורה - שנאמר 'עולת איש' עולה שעלתה לאיש, חוץ לנשוח חוץ לזמנה א חוץ למקומה. עולה שנשחטה שלא לשמה - אף על פי שלא עלה לבעלים - עורה לכהנים, שנאמר 'עור העולה'.

אחד עולת האיש ואחד עולת האשה - עורותיהם לכהנים.

עורות קדשים קלים - לבעלים. **עורות קדשי קדשים -** לכהנים. קל וחומר מעולה שלא זכו בבשרה וזכו בעורה, קדשי קדשים שזכו בבשרה כל שכן שזכו בעורה. ואין לומר מזבח יוכיח שזכה בבשר העולה ולא זכה בעורה, שאין למזבח עור בכל מקום.

'עולת איש' - לרבי יוסי בר יהודה: למעט עולת גר שמת ואין לו יורשים, לרבי יהודה: בא למעט עולת הקדש ונחלקו אמוראים בביאור דבריו:

א. לרבי חייה בר יוסף: למעט עולה הבאה מהמותרות, שרועה ונמכר, ודמיו נדבה לקיץ המזבח. וגם לסובר שבעל האשם מביא לנדבת יחיד - אין עורה לכהנים, שנאמר עור 'העולה' עולה ראשונה, שהופרשה מתחילה לשם עולה. ופירושו זה נדחה ממדרש יהודיע הכהן שעולה הבאה מהמותרות עורה לכהנים.

ב. לרבי אייבו בשם רבי ינאי: למעט עולה שהתפיסה לבדק הבית, שבדק הבית תופס בעור העולה מהתורה, גם לסובר שאין בדק הבית תופס בבשרה רק מדרבנן.

ג. לרב המנוגא: במקדש נכסיו סתם, וכשיטת רבי יהושע שבהמות הראויות למזבח יקרב, שבעור תופס הקדש של בדק הבית.

י"ג שפורתו היו במקדש (על שבעה היה כתוב: תקלין חדתי, תקלין עתיקו, קנינו, גזולי עולה. עצים, לבונה, זהב לכפרת). ושהה הנותרים היו לנדבה - **לרבי יהודה:** הפירושו, לעולה הבאה מהמותרות שאין כהנים זכאים בעורה. **רבי נחמיה** (וי"א ר"ש): דחה דבריו ממדרש יהודיע הכהן שעורה לכהנים.

זה מדרש דרש יהודיע הכהן: 'אשם הוא אשם אשם לה' - כל שבא משום חטאת ומשום אשם ילקח בו עולות, הבשר להשם ועורה לכהנים.

המקדיש נכסיו והיו בהם בהמות הראויות לגבי מזבח זכרים ונקבות - לרבי אליעזר: זכרים - ימכרו לצורכי עולות, נקבות - ימכרו לצורכי זבחי שלמים, ויפלו דמיהם עם שאר נכסים לבדק הבית. **לרבי יהושע:** זכרים עצמם - יקרבו עולות, ונקבות - ימכרו לצורכי שלמים ויביא בדמיהם עולות, ושאר נכסים - יפלו לבדק הבית, שאדם חולק הקדישו, ומה שהוא ראוי למזבח הקדש למזבח. ורק הבשר, אבל העור תופס בו הקדש של בדק הבית.

עולת נשים ועבדים - העור לכהנים, שהרי 'עור העולה' ריבה.

דף ק"ג - ע"ב

עורות קדשי קדשים לכהנים ולא עורות קדשים קלים:

א. לת"ק: נאמר 'אשר הקריב' לרבות קדשי קדשים. והגם שיש ללמוד בקל וחומר מעולה, טרח וכתב לה קרא. וללמד מה 'עולה' קדשי קדשים אף כל קדשי קדשים ולא קדשים קלים.

ב. לרבי ישמעאל: עורות קדשי קדשים זכו בקל וחומר מעולה שלא זכו בבשרה וזכו בעורה. ואין לומר מזבח יוכיח, לפי שלא זכה במקצת.

ג. לרבי: בכל מקום העור הולך אחרי הבשר, פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים - הם ועורותיהם נשרפים עמהם, חטאת ואשם זבחי שלמי ציבור - מתנה לכהן, רצו מפשיטים אותם, לא רצו אוכלים אותם על גבי עורם. קדשים קלים - לבעלים, רצו מפשיטים אותם רצו אוכלים אותם על גב עורם. ולא הוצרך ללמד רק על עור העולה, לפי שנאמר בה 'הפשיט את העולה ונתן אותה לנתחיה', יכול לא יהיו הכהנים זכאים בעורה. תלמוד לומר 'עור העולה'.

טבול יום ומחוסר כיפורים ואונן - אין חולקים בעור. **לרבי:** שנאמר 'המקריב את עולת איש לו יהיה', **לרבי ישמעאל:** 'אשר הקריב'. אבל הנאמר 'לו יהיה' מופנה ללמוד על 'לו יהיה' שנאמר באשם שהעצמות מותרים.